

საქართველოში მუშაობას შეუდგა ისრაელის ახალი საგანგებო და
სრულუფლებიანი ელჩი პატონი იუვალ ფუქსი.
„მენორა“-ს რედაქცია მიესალმება ასალ ელჩს — პატონ იუვალ
ფუქსს და გთავაზობთ მის ავტოგნორგაფიას

დავიბადე 1961 წელს, ხაიფაში.

მირიამი, დედაჩემის დედა, გალილეაში, თაბორის მთის ქვეშ განილილ სოფელ ქეფარ ტავორში გაჩნდა, მისი მშობლები კი აღმოსავლეთ ევროპიდან ემიგრირებული ებრაელები იყვნენ და ამ სოფლის დაარსებაში დიდი წვლილი მიუძღვოდათ. ბაბუაჩემი — შაბთაი ისრაელში სიონისტად ჩამოვიდ და ბებია ქეფარ ტავორში გაიცნო. ქორნინების შემდეგ ისინი ხაიფაში გადავიდნენ, სადაც დედაჩემი, სარა შეეძინათ. მამა, იეჟუდაც ხაიფელია. მისი მშობლები, ლეა და იაკობი უნგრელი ებრაელები იყვნენ, რომლებმაც ტრანსილვანია 1933 წელს დატოვეს და ისრაელში გადმოსახლდნენ.

მთელი ბავშვობა, ანუ 60-70-იანი წლები ხაიფაში გავატარე, 1979 წელს კი, ისევე, როგორც ყველა ისრაელელი, სამი წლით ჯარში გამინიერს. მოგვიანებით, რამდენიმე წელიწადს კიბუცში ვცხოვრობდი, მერე ევროპაში ვიმოგზაურე და 1985 წელს იერუსალიმის ებრაულ უნივერსიტეტში ჩავაბარე, სადაც ფილოსიფიისა და ისტორიის ფაკულტეტზე ვსწავლობდი და 1988 წელს ბაკალავრის ხარისხი ავიღე, მაგისტრის ხარისხი კი 1991 წელს ფრაიბურგის ალბრეხტ-ლუდვიგ-უნივერსიტატში (გერმანია, ბრნისგაუ) დავიცავი. მომდევნო წლების განმავლობაში პროფესორის ასისტენტად, ივრითის მასწავლებლად, მთარგმნელად და ტურისტულ გიდად ვმუშაობდი, რაც ჩემთვის უდიდესი გამოცდილება იყო.

გერმანიაში სასწავლებლად 1989 წლის ნოემბერში ანუ ბერლინის კედლის დაშლამდე რამდენიმე თვით ადრე გავემგზავრე. მომდევნო ათწლეულში კი მსოფლიო ძირეულად შეიცვალა. აღმოსავლეთ ევროპაში, საბჭოთა კავშირსა და მსოფლიოს სხვა კუთხეებში დამოუკიდებლობის, დემოკრატიისა და მშვიდობისთვის ბრძოლის ტალღა აგორდა. მინდოდა, მეც ამ ცვლილებების ნაწილი ვყოფილი დავიწყე მუშაობა. მაღვევე გავიცანი ჩემი მეუღლე სანდა, რომელიც ისრაელში რამდენიმე წლის წინ მოლდოვადან ჩამოსულიყო. მას შემდეგ ვიმსახურე პრაღაში, ბერლინსა და მოსკოვში და ყოველმა მათგანმა თავისი განსაკუთრებულობით გაგვაცა.

ისრაელში თელ ავიგსა და იერუსალიმს შორის მდებარე პატარა, სწრაფად მზარდ ქალაქში, მოდინში ვცხოვრობთ.

სადაც კი მივდივართ, ყველგან ადამიანების, მათი კულტურისა და ერის შესწავლას ვცდილობთ და მრავალ ქვეყანაში გვყავს კეთილი მეგობრები, რადგან გვჯერა, რომ მეგობრობა საუკეთესო დიპლომატია.

თბილის განსაკუთრებულ დროს ვენვიეთ — ივნისში ჩევენმა ქვეყნებმა დიპლომატიური ურთიერთობის 20 წლის იუბილე იზეიმეს. დარწმუნებული ვარ, ეს კავშირი მომდევნო წლებში უფრო მეტად გაიზრდება და გაღრმავდება.

მჯერა, საქართველოში ყოფნა ბევრ სიახლეს მოგვიტანს. ყოველ თქვენგანს გთავაზობთ, მონაწილეობა მიიღოთ, „ურთიერთობის შენების“ პროცესში, რათა საქართველოსა და ისრაელის ურთიერთობა უფრო ძლიერი, მდიდარი და მყარი გავხადოთ. მოდით, ეს საქმე ერთად გავაკეთოთ!

პატივისცემით,

იუვალ ფუქსი

ცარდგინება

5 აგვისტოს თბილისის ქართველ ებრაელთა ბეით ქნესეთში, ჯამაათის ლოცვის შემდეგ, შუადლისას გაიმართა შეკრება.

დღის წესრიგში გახლდათ ერთი საკითხი: საქართველოს ახალი მთავარი რაბინის კანდიდატურის წარდგენა.

ბ-მა შოთა კეზერაშვილმა ჯამაათს წარუდგინა მთავარი რაბინის აბიშაი ბათაშვილის კანდიდატურა. შ. კეზერაშვილმა ისაუბრა მთავარი რაბინის - ჯამაათის სულიერი ლიდერის აუცილებლობაზე, შეკრებილთ გააცნო აბიშაი ბათაშვილი.

ახალი მთავარი რაბინის კანდიდატურის — აბიშაი ბათაშვილის თაობაზე ისაუბრეს ისრაელიდან მასთან ერთად ჩამოსულმა რაბინებმა.

თბილისის ქართველ ებრაელთა ბეით ქნესეთის ხახამბა დაგვითა აზიზოვმა ახალი მთავარი რაბინის არჩევასთან დაკავშირებით უკმაყოფილება გამოსთვევა. აღნიშნა, რომ იგი უკვე არის ამ ბეით ქნესეთის მთ. რაბინი. საბუთად მოიშველია 2004 წლის თბილისის რაბინუთის მიერ გავრცელებული განცხადება, რომელიც იგი მოხსენიებულია, როგორც ბეით ქნესეთის მთ. რაბინი.

გამართულ მსჯელობაში მონაწილეობდნენ: ს. აჯი-აშვილი, ბ. თეთრუაშვილი, ფ. კოჩიბაშვილი, გ. ბათაიაშვილი, შ. კრისტელი, შ. თეთრუაშვილი, დ. ბალუაშვილი, მ. ჩანჩილაშვილი და სხვ.

ა. ბათაშვილმა ისაუბრა იმაზე, თუ როგორ უნდა იქნას მიღწეული საქართველოს ებრაელობის კიდევ უფრო მეტი დაახლოება ეროვნულ ტრადიციებთან.

აგვისტოს დასასრულს ა. ბათაშვილი საქართველოს მთავარი რაბინის რანგში მუშაობას შეუდგა.

აბეშაი ბათაშვილი დაიბადა ისრაელში 1980 წელს. სწავლობდა ხაბადის ცენტრალურ იეშივაში დიდ რაბინთან რაბინ ადმინისტრი მილობავითან, შემდეგ — როსტოკში. 2004 წელს რაბინის წოდება მიიღო. ბოლო ხეთი წლის განმავლობაში მსოფლიო ხაბადის ორგანიზაციიდან გაგზავნილ იქნა კიევის ერთობენი ჯამაათის რაბინად.

აბეშაი ბათაშვილი ებრაელელი ებრაელელი მთავარი რაბინის — მოშე მიხედავშვილის ხელქვეშ გაიზარდა და ბაგვაზებიდან გარდა ტრადიციების, რელიგიის შესწავლის ყველა საფეხური გაიარა.

ისრაელის ელჩის – ბ-ნი იუვალ ფუქსი პირველი პრე-კონფერენცია თბილისები

12 სექტემბერს ისრაელის ელჩმა, ბატონმა იუვალ ფუქსმა, რომელმაც საქართველოს პრეზიდენტს რწმუნებათა სიგელები 10 სექტემბერს გადასცა და ოფიციალურად შეუდგა მოვალეობის შესრულებას, ისრაელის საელჩოში გაცნობითი პრესონფერენცია გამართა.

ბ-ნმა ელჩმა აღნიშნა, რომ ისრაელსა და საქართველოს შორის 20 წლიანი დიპლომატიური ურთიერთობის აღსანიშნავად, სექტემბერში თბილისში ჩამოვა კამერატა — ისრაელის კამერული ორკესტრი და გამართავს ორ კონცერტს 20 და 22 სექტემბერს. ასევე ორი ისრაელური დასი მიიღებს მონაწილეობას თბილისის საერთაშორისო თეატრალურ ფესტივალზე. არსებობს სამიოთხი სამომავლო გეგმა, რომელთა გამოყოფაც მინდა საქართველო ისრაელის ურთიერთობაში.

პირველი არის ის რომ ისრაელი მხარს უჭერს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას და არასოდეს აღიარებს აფხაზეთისა და სამხრეთ სეთის დამოუკიდებლობას. საქართველოსა და ისრაელს ძალიან კარგი დიპლომატიური ურთიერთობა აქვთ და ეს კურსი აუცილებლად უნდა შენარჩუნდეს.

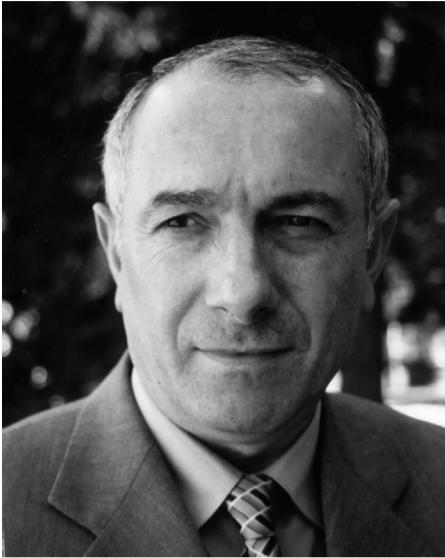
მეორე სამომავლო გეგმა არის ადამიანების ადამიანებთან ურთიერთობის გაღრმავება, იქნება ეს კულტურულ, თუ სპორტულ სფეროში. ქართული და ებრაული ლიტერატურის თარგმანები არსებობს, მაგრამ ეს ძალიან მწირი მასალაა, მოხარული ვიქენები თუ ჩენი წიგნები ითარგმნება ქართულად და პირიქით. იგივე შეიძლება ითქვას ფილმებზეც.

მეორე სამომავლო გეგმა არის ბიზნესსა და ვაჭრობაში ადამიანებთან ურთიერთობის გაღრმავება, იქნება ეს კულტურულ, თუ სპორტულ სფეროში. ქართული და ებრაული ლიტერატურის თარგმანები არსებობს, მაგრამ ეს ძალიან მწირი მასალაა, მოხარული ვიქენები თუ ჩენი წიგნები ითარგმნება ქართულად და პირიქით. იგივე შეიძლება ითქვას მარტინი.

მესამე გეგმა არის ბიზნესსა და ვაჭრობაში უფრო ინტენსური ურთიერთობის წარმოება. საქართველოსა და ისრაელს შორის შარშან ორმხრივი ბრუნვა 85 მილიონი დოლარი იყო და ეს მაჩვენებელი ყოველწლიურად იზრდება. მიუხედავად იმისა, რომ მსოფლიოში კრიზისია დარბუნებული ვარ, რომ ჩვენს ქვეყნებს აქვთ პოტენციალი იმისა, რომ განვითარდნენ ეკონომიკის სფეროში.

ყოველი ჩვენგანი ისმენს და ხედავს ირანის მთავრობის მხრიდან გაკეთებულ განცხადებებს, რომელიც საგვარეულო ზიზდის ენით და ანტისემიტური გამოვლინებებით, ჰოლოკოსტის უარყოფით და ა.შ. ეს არის ნარმოუდგენელი ისეთ ტოლერანტულ ქვეყანაში, როგორიც საქართველოსა. დღესდღეობით ძალიან ბევრ ისრაელელს უყვარს ირანული კულტურა და ისტორია, თუმცა, ვხედავთ, რომ ისლამური ჯიპადი, „ჰამასი“, რომელიც მთელი მსოფლიოსთვის საფრთხეს წარმოადგენს, ადამიანებს

რუბრიკას უძლვება პროფესორი ავთანდილ ნიკოლებიშვილი

ების თემა ქართველი მწერლობაში

ილია ჭავჭავაძე

(ცერილი ეპუსტე)

କାଶି ସାଙ୍ଗମାନ୍ଦ ମଦଲାଵରାଦ ଯେବେମଣ୍ଡିଫେବ୍ରୁ-
ଲୀ ଅନ୍ତିମିକ୍ଷମିତିକିମିଳି ନିର୍ବାଚନମଧ୍ୟେ ହେବ.
ପିଲାଇଶ ଶୈଫାଶେବିତ, ମିଶନ୍‌ଫଲିଓସ „ଆରିଜ
ଏରଟ ଏର୍ସ ଆର ଗାମିନ୍‌ପଲାଇ ମିଡିନ୍ ସାବୁନ୍-
ଝୁରୋଲି ଦା ନ୍ଯାମେବା, ରାମଦେବିନ୍‌ପ ଦେବରାଜୁଲ୍-
ତା ଏର୍ସ ତାଙ୍କୁ ଗାଢାକ୍ଷେତ୍ରିତା. ଅମ ଉଦ୍ଘେଶ୍ୟ
ଦିନଦେବୁଲ୍ସ ଦା ସାବେଲ୍‌ଗାନ୍‌ତକ୍ଷେମିଲ୍ସ ଏର୍ସ
ଦେଇମା ବେଳିଲାଦି ଗାମିନ୍‌ଲୋକୁ ସାମିଶ୍ରଦ୍ଧନ୍
ଦା ତ୍ରୟିତମିପ୍ରତ୍ୟେଲାକ୍ଷା ଦା ଗାନ୍ଦାବନ୍ଦା ଗିଗି
ମିଶନ୍‌ଫଲିଓସ ଉଦ୍ଘାମିନ୍‌କି ଶୁରୁଗଢ଼ୀ, ବୀରାତ୍ରେ-
ଲା ଉପକ୍ରମ କ୍ଷେତ୍ରକ୍ଷେତ୍ରି, ସାଧାରି ଦେବରାଜୁଲ୍ୟବେଶ
ମିଶନ୍‌ଫଲିଓସ ଉପକ୍ରମ ଏର୍ସ କିମ୍ବା ଏର୍ସ

მეხნი, ებრაელნი, თვით მაჲპალიანნიცა
ჩვენ შორის მცხოვრები, ამაში ჩვენ ვე
რაფერს გვე წაგვაყვედრებენ. სხვა ქვეყ
ნებში სარწმუნოებსათვის დევნილნი და
ჩაგრულნი – აქ ჩვენში პოლობდნენ მშ
ვიდობისძყოფელ საგანესა და სინდისის
თაკისუფლებასა.“

ეს თვალსაზრისი იღიას სხვა დრო
საც არაერთგზის გამოუტქვამს ხა-
ზგასმით. მისი აზრით, ქართველებსა-
და ეპრაელებს შორის საუკუნეთა მან-
ძილზე დამკვიდრებულ კეთილგანწყო-
ბით დამოკიდებულებას საფრთხე ჩვენს
ქვეყნაში არასოდეს დამუქრებია და
უფლებრივი თვალსაზრისით მათ შორის
არავითარი განსხვავება არ ყოფილა. მწ-
ერლის სიტყვებით რომ ვთქვათ, „ძვირად
სადმე შეთვისებიან ურიები სხვა ხალხ-
ისე, როგორც ქართველებს შეეთვისებ..“
ეპრაელები უკანასკნელ დროს და ეხლაც
არც ერთ უფლებას არ იყვნენ მოკლე
ბილნი, რომლებიც ქრისტიანებს ჰქონ-
დათ მინიჭებულია.“

მოდებაძის მკვლელობა, რის ჩამდენა
დაც, სრულიად უსაფუძვლოდ, ებრაელე
ბი იქნენ მიჩნეულნი.

ებრაელი ხალხისადმი იღიას დიდად
პატივისმცემლურმა დამოკიდებულე
ბამ იმითაც პოვა გამოხატულება, რომ
მისი რედაქტორობით გამომავალ გაზე
„ივერიის“ ფურცლებზე სისტემატუ
რად იძეგდებოდა მასალები საზოგადოე
ებრაელთა ისტორიული და თანადროულ
ყოფის შესახებაც და საკუთრივ ქართველ
ებრაელთა საჭიროობროტო საკითხებზე
როგორც მართებულად წერს მკვლე
ევარი დანიელ ხანანაშვილი, „ივერიის“
რედაქტორად ყოფინის 25 წლის განმავლ
ლობაში მისი თავეკაცობით გამომავალ
ეს გაზეთი „ბოლომდე დარჩა ებრაელთ
მოსიყვარულე მასნავლებლად და გზი
მაჩვენებლად. ეს არ იყო გასაკვირი
რადგან იღიას სახით „ივერიას“ სათავეში
ედგა დიდი ქართველი დემოკრატი, ჰუ
მანისტი და ხალხთა შორის ძმობისა და
ერთობის დაულალავი მებრძოლი.“

ებრაელი ხალხისადმი იღიას კეთი-
ა-ცნუ-მა-თ-ა-მ-ი-ს-მ-ი-ს-მ-ი-ს-მ-ი-

ლგაახნებობითი დამოკიდებულება ცალმ-
ხრივი მოვლენა არ ყოფილა და საპასუხო
პატივისცემა ქართველ ებრაელებსაც არა-
ერთგზის გამოუხატავთ დიდი მნერლის
მიმართ. ამ პატივისცემის განმაპირო-
ბებელ უმთავრეს ფაქტორად უპირველეს
ყოვლისა ის ფაქტი იქცა, რომ ქართველი-
მა ებრაელებმა ილია მათი ეროვნული ინ-
ტერესების აქტიურ ქომაგადაც მიიჩნიეს
ამიტომაც იყო, რომ წინამურის ტრაგე-
ოდის ოთავებში ქართველ ხალხთან ერთად

დღისა დღეებისა ქართველ საბჭოთა ქიმიად
მათაც დაიტირეს ტრაგიკულად დაღუ
პული მწერალი. ამგვარმა სამღლოვიარო
განწყობილება იმხანად მთელი საქართ-
ველოს ერთაერობა მოიკვდა.

ରୋଗରୁକ୍ତ ପରେସାଥି ଡାକ୍ତରଙ୍କଙ୍କିଟିଲୀ ମାତ୍ରା
ଲେବ୍‌ଡିଫାନ୍ ହାନି, ଇଲ୍‌ଲାଇସ ବାନ୍‌ଡାଲ୍‌ଯୁର୍କ ମୁକ୍‌ଳ
ଏଲ୍‌ବାକ୍‌ସ ଫ୍ରାଇକ୍‌ସ ବ୍ୟବାର୍‌ଜାରିତାଗାନ୍ ପିର୍‌ଗ୍ରେଲାଫ୍
କ୍ୟୁଟାଇସ୍‌ଏଲ୍‌ଲୋ ବ୍ୟବାର୍‌ଜାରିତି ଗାମର୍‌ବାର୍‌ଜାରିତାନ୍
କ୍ୟେରନ୍‌ଦିନ, ଗାଢିତେ „ଇସରିସ“ 1907 ମୁଣ୍ଡିଲ୍ 11 ଲେ
କ୍ଷେତ୍ରମଧ୍ୟରେ ନମ୍ରେରଶି କ୍ୟୁଟାଇସ୍‌ଏଲ୍‌ଲୋ ବ୍ୟବାର୍‌ଜାରିତା
ସାବ୍ରେଲିତ ରାଶିନମ୍ବା ଏଲ୍‌ଗ୍‌ଵିଲମ୍ବ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟେ
ଅଳ୍ପଭ୍ରତ୍ୟେ ଗାମର୍‌ବାର୍‌ଜାରିତା „ଦିଲ୍‌ଡେବ୍‌ଶ୍ରୀ କାରି
ବେଲ ମନ୍‌ଦିବାନ୍‌କି ଲୋଗୀ ଫ୍ରାଇକ୍‌ସାମିନ୍ ମହେଚୁର୍‌ର
ମୁକ୍‌ଳେଲୋକି ଗାମର୍“ ମିଳି ଶେଫାକ୍‌ଶେବିତ

ილია წარჩინებულთა და დაბეჩავებულ-
თა ერთმანეთთან შემაკავშირებელი და
გამართაინებელი ის დიდი მასწავლებე-
ლი იყო, რომლის „ხსოვნა სამარადისოა“.

ქუთაისელ ებრაელთა მიერ ილიას
ლვანლის ამგვარი შეფასება ემოციური
აღტკინების შედეგი რომ არ იყო, ეს
თბილისელ ებრაელთა რაბინის – ი. ლევი-
ნის იმ სიტყვითაც ნათლად დასტურდება
რომელიც მან 1907 წლის 17 სექტემბერს
წარმოთქვა სინაგოგაში. ამ შემთხვევაში
განსაკუთრებული ყურადღება უნდა
მივაქციოთ იმ ფაქტს, რომ თბილისელ
ებრაელთა რელიგიურ თავკაცს ეს სიტყ
ვა რომელიმე იოზიციალურ თავყრილო-
ბაზე კი არ წარმოუთქვაში, ქართველების
გულის მოსაგდებად და თავმოსაწონე-
ბლად, არამედ სინაგოგაში, მხოლოდ
ებრაელი მრევლის ნინაშე, დიდი ქართვე-
ლი მწერლისა და მამულიშვილის სულის
მოსახსენიებლად სპეციალურად დანიშ-
ნულ პანაშვიდზე.

თბილისელ ეპრაელთა სახელით რაბი-
ნმა ლევინმა კიდევ ერთხელ გაზიარა
ქართველი ერის მწუხარება „ბრძენ-
ხელმძღვანელის, საზოგადო მოღვაწისა-
და სახელმწიფო საბჭოს ნარჩინებული-
ნევრის“ ილია ჭავჭავაძის ტრაგიკულ-
მკვლელობის გამო და იქვე იმასთან
დაკავშირებითაც გამოიქვე უღრმესა-
სინანული, რომ ქართველებისაგან გან-
სხვავებით, საქართველოში მცხოვრებ
ებრაელობას ილიას მსგავსი „ეროვნულ-
ნარმომადგენელი“ არ ჰყავდა. ი. ლევი-
ნის აზრით, პირველ ყოვლისა სწორედ
ამ გარემოებით იყო განპირობებული ის-
ფაქტი, რომ მათი „ავის მსურველი ამით
სარგებლობდნენ“ და ყოველთვის ცდი-
ლობდნენ მათ დამდაბლებასა და უფ-
ლებრივად შევიწროებას.

როგორც ეხედავთ, ილიას მკვლელობის გამო ქართველი ხალხისადმი თანა-გრძნობის გამოცხადება თბილისელ ეპრაელთა სულიერმა ლიდერმა მათი ეროვნული ინტერესების გამოხატვასაც დაუკავშირა.

ილიას დვანწლისადმი ებრაელთა ამ-
გვარმა პატივისმცემლურმა დამოკიდ-
ებულებამ ნინამურის ტრაგედიის შემ-
დგომ კიდევ უფრო დიდი მასტებაზები
შეიძინა, რის დასტურადაც მყითხველს
ჯემალ აჯიაშვილის ისტორიულ ესეში -
„გამოიღვიძე, ქნარო!“ (1992 წ.) მოთხო-
ბილი ასეთი შთამბეჭდავი აბავი მინდა
შევახსენო: „1987 წლის ოქტომბრის
თვეში საქართველოს მართლმადიდე
ბლური ეკლესის მიერ წმინდანად შე-
რაცხული ილია ჭავჭავაძის ხატი იერუ-
სალიმის ჯვრის მონასტერში შეაბრძანეს
და შოთა რუსთაველის ფრესკასთან
დაასვენეს ისრაელში მცხოვრებმა ქა-
რთველმა ებრაელებმა. ამ ფაქტმა დიდ
მითქმა-მოთქმა და გაოცება გამოიწვია
იერუსალიმში. აქვე, ჯვრის მონასტერ-
ში... ქრისტიანმა ქართველებმა და დამს-
ვლურებმა — იუდეველმა ქართველმა
ებრაელებმა აღავლინეს ერთობლივ
ლოცვა. ამის შემსრე - მსოფლიოს მრა-
ვალი ქვეყნიდან ჩამოსული და ისრაელში
დამკვიდრებული ებრაელობა და უცხოე-
თის მრავალ საელჩოში აკრედიტებულ
ჟურნალისტები გაოცებას ვერ მაღავდ-
ნენ. არა მართველი ერთობლივი და

ხებ. არადა, ძართლაც საოცარი იყო.
წმინდანად შერაცხული იღია მართლის ხატით ხელში ჯვრის მონასტერში შედის ქართველი ებრაელი, რათა პატივი მიაგოს იმ ქვეყანას, სადაც მან საუკუნე თა მანძილზე წმინდად და შეურყუნელად ჯამიათარა თავისი რჩმენა და რჯული.

როგორც ამ ლრმად შთამბეჭდავი
მოვლენითაც ნათლად ჩანს, ი. ჭავჭავა-
ძის დვანლის ამგვარი განდიდებით ქა-
რთველი ებრაელებმა არა მარტო ჩვენი
ერის ამ უდიდესი შვილის პიროვნულ
მოღვაწეობასა და მამულიშვილურ და-
მსახურებას მიაგეს სათანადო პატი-
ვი, არამედ ერთობლივი მეგობრულ
თანაცხოვრების იმ სამაგალითო ტრადი-
ციასაც, რომელიც საქართველოში ებ-
რაელთა ოცდაექსასაუკუნოვანი მევი-
დრობის განმავლობაში დამყარდა ორ
ხალხს შორის.

(დასაცყისი იხ. „გ“ №4,5,6,7,8,9,10,11)

გარკვეულ ობიექტურობას ქართველთა მოღვაწეობისადმი და მათი სიძველეებისადმი პალესტინაში, არაბერძენი ქრისტიანული წრეები უფრო იჩენდნენ. ასე მაგალითად, არქიდიაკონ დოულინგის მიხედვით, კონსტანტინე დიდს უბრძანებია წმ. ევსტატიუსავის, თავისი ბერები სწვეოდა საქართველოს და ქრისტიანობაზე მოექცია მისი მეფე მირიანი — შაპუთი პირველის შვილი (ხოსროვ-ელ სასანიანთ დინასტიიდან, ასევე მისი ხალხიც). მეფე მირიანს იმპერატორ კონსტანტინესათვის იერუშავდებოდა და დაგილი ლოტოსა უთხოვია წმ. ჯვრის მონასტრის ასაშენებლად. (იხ. Arch. Dowling, The Georgian church in Jerusalem, Palest. Explor.fund, 1311, L, pp. 181, 183).

როგორც დოულინგი დასხენს (იხ. ასახ. ჭიგნი, გვ. 182) ძვ. ქრისტიანული აღმოსავლეთის ისტორიაში მთელი ეპოქა შექმნა პეტრე იბერმა (იბერი-ელმა). მისი თანატომელის ბაკურ იბერიელის ცნობას ჯვრის მონასტრის დამარსებელთა შესახებ, იმეორებს მე-4 საუკუნის ბიზანტიიელი ისტორიკოსი რუფინუსი (იხ. ღუფინუს, წ. მე-10, თავი მე-10).

პეტრე იბერიელი პალესტინა-ში, მე-5 ს-ში მოღვაწეობდა. მისი თავდაპირველი სახელი — მურვანი. გამზღვდარა ცნობილი სწავლული და ღვთისმეტყველი, შემდგომში დაზის, მაიუმას ეპისკოპოსი. 12-14 წლისა ჩაუყვანიათ კონსტანტინოპოლიში და იმპერატორ უმცრ. თეოდოსიუს (408-450) სამეფო კარზე მიუღია აღზრდა-განათლება. შეუსწავლია ბერძნულ-სირიული ენები და საბერო განდგომილი ცხოვრებისაკენ მლ-ტოლველს თავის მსახურ იოანესთან ერთად გეზი იერუშალამიმისკენ აუღია, სადაც წმ. საფლავის ეკლესიაში 25 წლის ასაკამდე უმოღვაწნია. მას აუშენებია წმ. ღვთისმშობლის საპატივსაცემოდ მონასტერი, იბერთა და ლაზთა მონასტრების შესახებ, რომლებიც იმპერატორ იუსტინიანეს განუახლებია წმ. თალესის და წმ. გრიგოლის მონასტრებთან ერთად, (იხ. გეორგია, ტ.2, 1965, გვ.223) ცხადი გახდება, რომ ლაზთა მონასტრის ქვეშ იგულისხმება ბეთ-ლექე-მის (მწყემსთა ველის) ბირ ელ-კუტის მონასტერი, რაც შეეხება იბერთა მონასტერს, რომლის დაარსებასაც

ანასტასიუსს (458-477) პეტრე იერო-
მონახად უკურთხია, რის შემდეგაც
იგი (პეტრე) უდაბნოში განდეგილა
და იარღენის ნაპირზე მონასტერი
აუშენებია, მერე ეგვიპტის უდაბ-
ნოსთვის მიუშურებია, საიდანაც ისევ
დაბრუნებულა და იერუშ.-ში. ჩქარა
პატრიარქ ანასტასიუსს იგი ღაზის
ქ. მაიუმას ეპისკოპოსად დაუმწე-
სებია. 451 წელს, როცა იმპერ. თეო-
დიუსის მემკვიდრეს მარკიანუსას,
ცნობილი ქალკედონის კრება მოუ-
წვევია მონოფიზიტთა და იაკობიტთა
საეკლესიო ერესის დასამობად, პე-
ტრე არ მიმხრობია. ანტიერეტიკულ
ქალკედონურ კრებას, რის გამოც
იძულებული გამხდარა დაეტოვე-
ბინა თავის საეპისკოპოსო ადგილი
მაიუმაში. ზოგის ცნობით, 453 წელს,
ზოგით კი — 458 წელს დაბრუნებია
თავის თანამდებობას. გარდაცვლი-
ლა 475 წელს, 65 წლის ასაკში, იმპერ.
ზენოს დროს და როგორც ერთ-ერთი
ბიოგრაფი გვაუწყებს დაუკრძალავთ
იერუშ.-ში, მის მიერვე აშენებულ ტა-
ძარში.

ქართლის ცხოვრების მიხედვით,
პეტრე იბერიელმა, რომელმაც ისნავ-
ლა ენა ბერძნული და ასურებრივი
და ფილოსოფოსობა სრული, ვიდრე
ყოველთა უკვირდა (იხ. ქ ც, 133,ტ.1)
...აღუკეცილ იქმნებს მონაზონებადა-
და უნიდეს მურვანოსა პეტრე,
ხოლო საჭურისა იოვანე, რომელთა
ღუანლი და შრომანი გამოუთქმელ-
არიან. და აღაშენებს მონასტერნი და
ქსენონი. (იქვე, გვ. 134).

პეტრე იბერის სვინაქსარული
ცხოვრების მიხედვით, რომლის პირ-
ველი რედაქციის ძირითად წყაროს
„მოკლე ცხოვრება“ და ნაკლებ, ცხ-
ოვრების ვრცელი რედაქცია წარ-
მოადგენენ (სვინაქსარ. ცხოვრება
უნდა გაანეკუთვნებოდეს მკვლევარ-
თა აზრით მე-17 ს. ბოლოს და მე-18 ს.
დასაწყისს (იხ. ძვ. ქართ. აგიოგრაფი-
ული ლიტერატურის ძეგლები, ნ. მე-
4, თბ., 1968, გვ. 194; ს. ენუქაშვილი,
პეტრე იბერიელი (ფსევდონისე არ-
ეოპაგელი), შრ., თბ., 1961; ასევე,
კ. კეკელიძე, ძვ. ქართ. მწერლ. ის-
ტორია, 1, 1951, გვ. 314; სვინაქსარ.
ცხოვრ. ტექსტის პასაჟები ციტირებ-
ულია ძვ. ქართ. აგიოგრ. იტ. ძეგლ., ნ.
4, გვ. 378-385), ...და მიერ წარვიდეს
იერუსალიმიად და, ვითარცა მიი-
ნივნეს, შეწყნარებულ იქმნენს პინია-
ნოსის ვისგანმე მეუღლისა მისისა
მელანიასგან, რომელი მოსრულ
იყვნეს ჰრომით დიდნი მთავართაგ-
განნი, დამტევებელნი სოფლისანი,
რომელთა მონაზონებისა ცხოვრება
შეეტკბოთ, აღაშენენს ორნი მონ-
ასტერნი და შეიწყნარებდეს მუნ მი-
მავალთა.

მაშინ მამასახლისმან მის მთისა
მონასტრისამან წარიყვანნა საფლა-
ვად განმაცხოველებლად და აღუკე-
ცნა იგინი და შემოსა სახე მონ-
აზონებისა და უნიდა მურვანოს
პეტრე და საჭურისსა მას — იოვანე...
... კუალად აღაშენენ მონასტერის
სხუანი... მიერ განვიდეს უდაბნოთა
იორდანისათა და აღაშენეს მუნცა

ქართული პალეოტინიანა

იცხაპ დავილი

କେବଳ ରାଜାର୍କ୍ଷଣ

გამოჩენილი მკვლევარების შ. ნუცუბიძისა და ე. ჰონიგმანის დებულებების თანახმად, პეტრე იბერიოლი — დიონისე არეოპაგელი, თავის იოანე (ერისკაცობაში — მითოიდატე — ლაზი) საჭურისთან ერთად (იგივე იეროთეოსი), დასავლეთ საქართველოში განთქმული ფილოსოფიურ-რიტორიკული სკოლის წარმომადგენლები არიან. თეოდიუსის სასახლის დატოვებას და პალესტინაში სამოღვაწეოდ წასვლას მათ აიძულებს საქართველოდან ბიზანტიაში მოტანილი ოპოზიციურ-იდეოლოგიური განწყობილებები.

04. ქართლის ცხოვრების ცნობით,
ქართველთა მეფე ვახტანგ გორგასა-
ლი (446-499), იერუშ.-ს სწვევია მე-5
ს. ბოლოს, თან ნაუყვანია დედა და და
ხვარამზე, და ხოსროიანთა დინასტი-
ის მეფის იეზდიგერდის შვილ პეროზ-
თან ერთად, აზერბაიჯანის გავლით,
გზას გასდგომია. ხოსრო (პეროზი)
ანტიოქიაში დარჩენილა და იქ უც-
დიდა მათ. მომლოცავთ ლოცვა აღუ-
ვლენიათ წმ. აღდგომის ეკლესიაში,
მოუხილიათ სხვა წმინდა ადგილები
და დიდი საჩუქრებით გამობრუნებუ-
ლან ანტიოქიაში.

ქ ც: ხოლო ვახტანგს ევედრნეს
დედა და და მისი იერუსალემს, და
ხუასრო ელოდა ანტიოქიას, შევიდეს
და ილოცეს წმიდასა აღდგომასა, და
მოილოცნეს ყოველნი ადგილნი წმი-
დანი, და შეევედრნეს წმიდასა აღდ-
გომასა, შენირეს შესანირავი დიდი
და წარმოვიდეს ანტიოქიას.

ჯუანშერი, აღნერს რა ვახტანგ
გორგასლის ვიზიტს სპარსთა მეფ-
ესთან, ნერს: მაშინ მოილო სპარსთა
მეფემან ქარტა და დაწერა ხელითა
თვისითა წიგნი ბერძნება მეფისა სი-
ყუარულისი და ჩინება საზღვართა,
და სიკილიისა უკუცემისათვის. მის-
ცა ფილისტიმი საზღვრითა იერუ-
სალემისათა და თქუა, ვითარმედ.
ქალაქი სჯულისა თქუენისა არს
იერუსალემი. (ქ ც, 1, გვ. 183, შდრ. გვ.
192).

მე-18 ს. იერუშ. პატრიარქ
დოსითეოსის ცნობით, გოლგოთ-
აზე ინახებოდა ქართული წიგნი,
რომელიც ასახავდა ბახტანგ პირვე-
ლის მოგზაურობას იერუშ.-ში) (იხ.
ჩაგარელი, გვ. 37-38) პალესტინაში
ვახტანგის ყოფნაზე მე-18 ს. ქართვე-
ლი ეპისკოპოსი ტიმოთეც ლაპარა-
კობს, მაგრამ როგორც პროფ. ალ.
ცაგარელი შენიშნავდა, ტიმოთეს
მშვიდობიანი მომლოცავი ვახტანგ
პირველი, ურევია ვახტანგ მესამეში
(1302-1307), რომელიც ქართველთა
ჯარების სათავეში, მონგოლ ყაზან-
შახთან ერთად სირია-პალესტინას
შესევია, ეგვიპტემდე მიუღწევია
და მამლუქებთან ბრძოლა გაუმარ-
თავს. იგი დამასკოსთან დამარცხებ-
ულა. (ცაგარელი, გვ. 53-56, ფერაძე,
დასახ. ნ., გვ. 220-222).

(დასასრული მომდევნო ნომერში)

ԱՆՁՆԱԿԱՐՏԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

პესო მიხელავავილი

1968 წლის ზამთარი თბილისში ცივი და სუსტიანი იყო. სულ რამდენიმე დღის დაბრუნებული ვიყავი მოსკოვიდან, სადაც ვმონანილეობდი საკავშირო დაგეგმვა-განერის „იარმარკაში“, როგორც მსუბუქი მრეწველობის სამინისტროს სისტემის წარგზავნილი, „იარმარკა“ გაიმართა სოკოლინიკების პარკის მთავარ საგამოფენო პავილიონში. მასში მონანილეობდნენ საბჭოთა კავშირის 15 რესპუბლიკის მსუბუქი მრეწველობის ფაბრიკები. საქართველოდანაც 150-200 კაცი მაინც ვიყავი წარგზავნილი ვაჭრობის სამინისტროდან, მსუბუქი ნორეწველობის სამინისტროდან, რესპუბლიკას საგეგმი კომიტეტიდან, თითქმის ყველა ფაბრიკიდან. მათ შორის გახლდით მეც, ზემოთ ხსენებული ფაბრიკიდან, სადაც 14 წელი ვიმუშავე — 1959-დან 1973-მდე, მომარაგება-გასაღების უფროსად და დირექტორის მოადგილედ მომარაგება — გასაღების განხრით. საერთოდ, მთელი ჩემი საქმიანობის პერიოდში, დევიზად მქონდა, არსად არ მემუშავა დირექტორად, თუმცა, საამისოდ საჭირო იყო კომუნისტური პარტიის წევრობა.

1968 წ. 25 მარტს ლამის 2 საათზე ჩვენს ოჯახში ტელეფონის ზარმა დარეკა. ცხაკაიძან მაუწყეს, რომ ჩვენს ოჯახს ესტუმრა სიკვდილი – 5 წუთიანი გულის შეტევის შედეგად, სრულიად საღ მდგო- მარებაში 77 წლის ასაკში, გარდაიცვალა მამაჩემი.

დღილით ყველა ძმა (4 ძმა ოჯახებით თბილისში ვცხოვრობდით.) გადავიტრინდით ჩვენი ცოლშვილებით ქუთაისამდე და შემდეგ, მანქანებით — უკვე დღის 12-1 საათისათვის ცხაკაიაში ჩავედით. გულში ჩაგვიკრა განაწამებმა დედამ, რომელმაც ის-ის იყო დამთავრა მამასთან ერთად შვილი შვილის დასახლება.

მამის სიკედილს უშძიმესად განიცდიდა ჩემი უფროსი ძმა, უპატიოსნესი პიროვნება – ბენო და მისი ცოლი – დორა. რომელნიც იმ ხანად მამასთან ერთად ცხოვრობდნენ, ეს იმიტომ რომ, მშობლებს, მშობლიური კერის მიტოვება არ უნდოდათ – ძმამ და რძალმა კი ისინი ვერ მიატოვეს. საერთოდ ჩემი მშობლები მუდამ ამბობდნენ: „ყველას საადაც გინდო-დეთ იქ იყავით ბედნიერად და კარგად, ოლონდ ჩემი ბენო და დორა მეყოლოს აქ, ჩვენთან“. ეს ჩვენი რძა-ლი, თავისი კარგი ქალობით, მთელს სანათესაოში, ებრაელობაში სახელგანთქმული იყო, თავისი კარგი რძლობით და მეუღლის პატივისცემით, რითაც, თვი-თონაც დიდი დაფასება და სახელი ჰქონდა, მთელ დასავლეთ საქართველოში.

ზემოთ უკვე მოგახსენეთ, რომ, ცივი იყო იმ წელს
ზამთარი. მართალია თბილისში, ბინებში სიცივეს
არ ვერძნობდით — ცენტრალური გათბობით გაღუ-
ლუნებული ბინებში, მაგრამ ცხაკაია ამას მოკლებული
იყო. მხოლოდ ინდივიდუალური გათბობის თუნჯეს
ღუმელებით („ფეჩი“), აგურით ნაშენი ღუმელებით,
ან ბუხრებით ატარებდნენ ზამთარს.

ჩემს მშობლებს ცხავაიაში, ბარათაშვილის ქუჩის 12-ში, დიდებული, ორსართულიანი 8 ოთახიანი ბინა ჰქონდათ, თავისი დიდი ეზო-ბაღით. სახლისგან 6 მეტრის მოშორებით ცალკე, დამატებით ჰქონდათ აგურისაგან ნაშენი ერთ სართულიანი დიდი სამზარეულო, მარანი და სააბაზანო. სადაც წყალი შეშით თბებოდა ბანაობაც მშვენივრად შეიძლებოდა. ეზოში კი რა სახის ხეხილი არ იყო – უგემრიელესი „ვაშინგტონის“ ჯიშის ფირთოხალი, რომელიც ამ ეზოში 300-400 კგ.-ს იძლეოდა, სეზონზე მსხალი, ვაშლი, ატამი, კომში, ალუჩა და ტყემალი ხომ მთელი წლის საკარისი იყო თითქმის.

ამას დაემატა 1960 წელს, საბჭოთა მთავრობის მიერ გამოცემული მეკაცრი კანონები. რითაც მაშინდელი 10.000 (ათი ათასი) მანეთის ზევით, „ლევი“ საქონლის ოპერაციებისათვის შემოღებულ იქნა 96 (პრიმა) მუხლი, რომლითაც 5 წლის პატიმრობა დახვრეტით შეიცვალა.

ამ მდგომარეობამ, ძალზე შეანუხა, ძირითადად ვაჭრობაში და საწარმოებში დასაქმებული ებრაელობა. შედეგმაც არ დააყოვნა, ჯერ 1968 წელს, ხოლო შემდგომ 1972 წლებში, მეტად ფართო და მასიური ალია დაიწყო საქართველოდან ისრაელისაკენ.

მიუჟედვად ამისა, საქართველო, ხალხის ცხოვრების უკეთესი დონით, მაინც გამოირჩეოდა. ებრაელთა მასიური ალია, შევარდნაძის სიმკაცრით, მეტად ცუდად ჩანდა, თუმცა, როცა შიშია, მაშინაა ქვეყანაში წესრიგი.

ოლები — რითაც იტყვობინებოდნენ, რომ არ ეჩქარათ
ისრაელში წამოსვლა, მაგრამ დაშორიშორებული
დედა-შვილის, და-ძმის შეკავება ძნელი იყო, რასაც
ისიც აჩქარებდა, რომ იმ ნლებში „დაუბომბავი“ არ
რჩებოდა, თითქმის არცერთი ფაბრიკა-ქარხანა.
სავაჭროებიც ხომ იგივე მდგომარეობაში იყვნენ და
ებრაელთა უმეტესობა, ასევე ფაბრიკა-ქარხნებიდან
კაშპირში აღმოჩნდნენ. ხელუხლებელი, ცოტა თუ
ვინგებ რჩებოდა შევარდნაძის შინაგან საქმეთა სამინ-
ისტოროს მიერ.

80-მდე მსუბუქი მრეწველობის ფასპირიდან „დაუბომავი“ – თითქმის არავინ დარჩენილა. განამდა და განადგურდა ოჯახები, თუმცა, არა მარტო ებრაელთა. ამიტომაც იყო რომ ებრაელობამ გზა და სსნა ნახა ისრაელში წამოსვლით... ქართველთა, სომებთა, ოსთა და აზერბეიჯანელთა ოჯახები, რიცხობრივად, გაცილებით მეტი დაზარალდნენ. მაგრამ ამ დროს ყველა თავის თავზე ფიქრობდა, ებრაელობაც გაედინა ისრაელისაკენ. ისრაელში, კერძოდ კა, აშკელონში – ქართველ ებრაელებთან შეხვედრაზე შევარდნაძემ, მე იქ მიწვეულს, ხელი ღიმილით ჩამომართვა თანაც – შემდეგ ტრიბუნიდან განაცხადა: მე აქ შეეხვდი ნაცნობ სახეებსო.

ასეთ ტრაგიკულ წლებში, ჩემს ფაბრიკას, რომ იტყვიან „ჩიტიც კი არ აფრენია“. კარგი ქართველი მეგობრების და მათი კავშირების დახმარებით, ჩვენი ფაბრიკა „მოფარებულში“ აღმოჩნდა.

1970 წლიდან ედუარდ შევარდნაძე კველა კანონისა და წესის უტყუარი და უერთგულესი გამტარებელი იყო, რომელიც ვერასძოოს ვერ იტანდა ვერაფერს „ჩრდილოვანს“ და ნეგატიურს, ასე იყო დღესაც მიუკერძიობელი და უდალატო წყობისა. შინაგან საქმეთა სამინისტროს აქტივის გაფართოებულ სხდომაზე, დაასახელა ჩვენი ფაბრიკა, თუ რატომ დარჩა დღემდე „ჩრდილში“ ამოფარებული. მინისტრის ასეთი გამოსვლის შემდეგ, ჩვენი და პირადად ჩემი დიდი ქართველი მეგობრების დაუინებული რჩევით და შიშით, შევწყვიტეთ მთელი ჩვენი „ლევი“ – საქმინობა ფაბრიკაში და დროთა განმავლობაში, დავტოვეთ კველამ ფაბრიკა. ისე რომ წინანდელი ჩვენი საქმიანობის მთხორპელიც კი არ დავტოვეთ. დაწყებული დირექტორიდან, დამთავრებული კარის

დარაჯ-ყარაულებით და ამით თავიდან ავიცილეთ
მოსალოდნელი დიდი უბედურება და ჩვენი ოჯახების
ტრაგედიები.

1968 წლის 26 მარტს მამაჩემის დასაფლავებაზე უთვალავი ხალხი ჩამოვიდა. საქართველოში მცხოვრებ, 7 და-ძმას დიდ საქმიონობაში მყოფთ, დიდი გვერდი მეგობართა და ნათესავთა წრე, ამან უფრო მოამრავლა დასაფლავებაზე მოსულთა რიცხვი. ხოლო შვიდისოთვის, (გამოტიროლის დღეს) უთვალავ ხალხთან ერთად ჩამობრძანდნენ თბილისიდან ცხაკაიაში დიდ რაბი ყიმანუელ დავითაშვილი, ხახამ მოშე ჯანაშვილი, კულაშიძენ ხახამ რაფაელ ელაშვილი, ქ'ეთაისიდან – რაბი იაყობ დავარაშვილი. ამას ემატებოდა ადგილობრივი ხახმებიც — აბრამ გაგულაშვილი (გაგულა) — დღეს ბერ შევის მთავარი რაბი.

ეზოში სახელდახელოდ გაშლილ 400-500 ადგილიან სეფა-ფარდულში თოროს დიდი ჭირნახული და საუბარი გაიმართა. ხახაძ ყიმანულმა, ყოველი ხახმის მოკლე სიტყვების შემდეგ, „დიპრეტი თოროსათვის“ შეპატიჟა რაბი იაყობ დაგარარშვილი. მე ამ ადამიანის და მისი ძმის, რაბი მოშია ჰაკატანის-დაგარარშვილის შესახებ, ბევრი მქონდა გაგონილი, მაგრამ საჯუთარი ყურით და თვალით ნახულ-გაგონილმა, გაგვაოცა ყველა. აქ იყვნენ ინტელეგენციის წარმომადგენლებიც თბილისიდან, სოხუმიდან, ქუთაისიდან, კულაშიდან, როგორც ებრაელები, ასევე ქართველებიც, რომელნიც ამ საათიანი გამოსვლის შემდეგ აღტაცებას ვერ მალავდნენ. ზოგმა კი ალბათ, პირველად იგრძნო, თუ რა ცოდნა და ორატორობა შეიძლება გადმოიდინდეს თორაში ღრმად ჩახედილი ადამიანისაგან. რაბი შეეხო მთელ სამყაროს, ცა და დედამინის გაჩერინის დღიდან, განსაკუთრებით ციურ, კოსმოსურ სივრცეებს, ვარსკვლავების, მზის და მთვარის განლაგებას, მანათობლობას და უკვდავებას, რამაც წარუშლელი კვალი დატოვა ყველა მსმენელზე.

რა თემა უნდა, 7-ის და 30-ის შემდეგ, ჩვენ — ძმები დავბრუნდით ჩვენს ადგილებზე. მოელი წლის განმავლობაში მამის 1 კადიზზეც არ დამიგვიანებია, გაცდენაზე, თქმაც ხომ ზედმეტია.

იმავე წლის პერიოდის თვეში, რაბი იმანუელმა მომაწოდა იდეა, რომ თუ სადმე ვიშვიდით, შეგვებრძანებია ლოცვაში, მამის სახელზე სეფროთორა. არ გასულა დიდი დრო, რომ კულტში მივაკვლიერთ ადამიანს – გასხვისების მიზნით ჰქონდა ჩამობრძანებული სეფერ თორა. ამის შესახებ, რაბის ვუთხარი, რამაც ძალიან გაახარა და შევთანხმდით,

ასე, რომ ორშაბათ დილით 10 საათზე ჩვენ უკვე თვიოთმფრინავში ვიყავით.

ქუთაისში ჩაფინების შემდეგ, მივედით, რაბი მოშია-ჰაკატანსთან, მაგრამ ვერც სალოცავში და ვერც ოჯახში, ვერ შევხვდით. რაბი იმანუელი, მის ოჯახს შეუთანხმდა, რომ ჩვენ მოშია-ჰაკატანს ვინახულებ-დით, მის ოჯახში, სალამოს.

კულაშს ჩასულებს, გველოდნენ იქაური რაბი და რა თქმა უნდა, სეფერთორის მფლობელიც. პირველი 1-2 საათიანი დათვალიერების შემდეგ, რაბის-გან მივიღებ დასტური მისი ვარგისიანობის შესახებ, მეპატრონებს მივეცი რაც მომთხოვა და სეფერთორა წამოვაპრძანეთ ქუთაისამდე.

უკვე საღამობაც მოაწინა, ქუთაისში მიეცდით
მოშინა-ჰაკატანის თეთრი, ნათელი ქვისგან ხაშენი
ერთ სართულიან სახლში, სადაც მოშინა-ჰაკატანი და
2 სხვა პიროვნებაც გაშლილ სუფრასთან გველოდე-
ბოთნენ.

ამ დიდი რაბეჭის შეხვედრა, დღესაც კარგად
მახსოვეს.

ტკპბილი საუბარი სუფრასთან, დაახლოებით 2-3-საათს გაგრძელდა. ჩვენ ქუთაის-თბილისის, იმ დღის ბოლოს წინა რეისით, ბილეთები გვეკონდა, რომელიც 21-საათზე და 30 წუთზე გამოყრინდებოდა, დავემშვიდობებთ მასპინძლებს და გავემართეთ, აეროპორტისაკენ. ჩვენი სეფერთორით, ჩემს მეერდზე მიკრულით ჩამოვფრინდით თბილისის აეროპორტის შემოსახულს ამავ.

სექტემბერი (ელული) №12, 2012 წ.

ლი. მისი უშუალო ხელმძღვანელობით, ისრაელობაში გამოყენებული იყო სიქაშრე. კარგი შვილ-მომავლისა და ჩვენი ეროს სასიქადულო შვილის შალომ დავიდის აღმზრდელი მამა, იყო საქართველოს ეპრაელთა მთავარი რაბი.

„ის ურჩევნია მამულსა, შვილი რომ სჯობდეს მამასა“, დაუვიწყარია დიდი რაბი მამას სახელი და ლვანლი. იძლიეროს მისმა დანატოვრებმა და ერთადერთმა ვაჟიშვილმა, შალომ დავითმა, თავისი ცოლ-შვილით.

ჩვენთან – ძმებთან შედარებით, ბენო და მისი ცოლ-შვილი, ჩვენზე გაცილებით გვიან, ჩამოვიდნენ საცხოვრებლად თბილისში. დასახლდნენ ბენო (ჩორნას) მირილაშვილის ნაცხოვრებ ბინაში. მახსოვეს, ბენოს ბინა, ყველა ძმებისას ჯობდა – მე უკვე გრიბოედოვის ქუჩის 29-ში ვცხოვრობდი.

ჩემი უფროსი ძმები, ბენოს მიერ მამის დატირებისათვის, თითქოს განგებამ შეურჩია ხმაც, დატირების უსტი და გამოთქმაც. და ბენოსაგან მამას დატირება, იყო ურუანტელის მომგვრელი ყველა მსმენელისათვეს. საერთოდ დედარებს ძალიან ეხერხებოდა დატირების შერჩეული ხმით ტირილი, რისთვისაც სამეგრელოში სპეციალურად ეგულებოდათ კარგი მოტირალი ქალები, ზოგ-ზოგები კა, ქირაობდნენ გასამრჯელოს ფასად კარგ მოტირალ ქალებს.

ბენოს მიერ მამის დატირება სულ სხვაგვარად მეჩვენა, მამამ ბენოს მელავებში დალია სული და ეს ამნარებდა. ამ ტანჯვის მნახველმა ბენომ, ნარმოუდ-გენელი განცდებით გაცილა მამაჩემი იმ ქვეყნად.

მე მამის მომფერებელი შვილი ვიყავი, ასევე დე-დისაც, მაგრამ ბენოს გულსანგვაგმა მნუხარებამ ყველაფერი დაჯაბნა. ასევე გაისტუმრა მამა ამქვეყნიდან და მას ხელში შერჩა გულმკვდარი დედაჩემი.

მამას საშველად მოსულებს ექიმებმა ცოცხალს მოუსწრეს, თუმცა, ვერაფერი ვერ გააწყვეს ამ სამინელი და აუტანელი ტკივილების მიმართ, და მამამაც. თურმე თავი თითქოს მოწყდა, გადააგდო გვერდით და განუტევა სული. გაუგონრად და ნარმოუდგენლად, რასაც მე უნარმოკლებული ვარ დავწერო და გადმოგცეთ ის ტანჯვა და გამნარება მამისა, რასაც ასე ძლიერ განიდიდა ჩემი უთქმელი მამის, ასევე უთქმელია შვილის, მისი ცოლ-შვილის და დედის მნუხარება.

ბენოს ყოველ მოგონებაზე, მის განუმეორებელ დატირებაზე, თითქოს ხელ-ფეხიც კი შეკრული მეჩვენება. მეც ხომ ამ მამის გაზრდილი შვილი ვარ და რა ძალა და რა ლონე შემრჩა, რომ აღვენერი ჩემი ძმის – ბენოს სულის გატიტულება. ასე მგონია, დღესაც გარეშე პირი, უფრო კარგად და დეტალურად აღნერდა მამის ამ განვლილ ტანჯვა-ნამებას და ბენოს განცდებსც. და დღესაც 87 წელს მიტანებულმა, რა რწმენა ჩამრჩა გულში და ვერაფერს ვშველი.

ასე დარჩა გულდაჩაგრული და-ძმა. დედა კი მხოლოდ იმის ნუგეშით არსებობდა, რომ მამაჩემს ჯერ

ყოველ როშ ხოდეში 2-3 მინანს უმასპინძლდებოდა და სხვა მხრივაც მიცვალებულის სახელზე, ცედაკებსაც სულით ეძებდა. მამის ერთ-ერთ საროშ ხოდეში სუფრას მეც დავისნარი. საერთოდ იმ დროს თბილისში ვცხოვრობდი, მაგრამ დედის თხოვნით ჩასული ვიყავი ცხაკაიში.

დღეს ისრაელში, ყველაფერი სარიტუალოდ სალოცავებში, ულამებში ეწყობა. აქ გამეფებულია „კეიტრინგები“-ს მომსახურება, აქვე მინხა და მინხის შემდეგ შულხანი, და შემდეგ ილოცება ყაებითი. დღევანდელი ამ მომსახურების დონე ძალიან მაღალია.

იმუამად, საროშ ხოდეშოდ, მობრძანდნენ დედის და ბენოს ოჯახში ჯამაათი, უკვე სალოცავის შემდეგ ყველაფერს ამას უძღვებოდა, დედაჩემის ძმა ელიაუ გაგულაშვილი. სხვებთან ერთად ბრძანდებოდა მე უამად ჩვენს ებრაელობაში „თითქმის მეფედ წოდებული“ ან განსვენებული ბენისონ მიშიაშვილი. ბიძაჩემმა ელაუმ, ბატონ ბენისონს დაუდო დიდი სასმისი, ჩაის ჭიქა. ბენისონმა უთხრა ბიძაჩემს, – მე დღეს არ მინდა დავლიონ და პატარა ღვითი ჭიქა მოითხოვა, ბიძაჩემმა ელიაუმ კი უთხრა ბენისონს:

ბენისონ ილიჩ, უარი არა თქვაონ და ბენისონ ილიჩმა, იჯახისაც მოირიდა და „ჩიტი ღობეზე იჯდა და ხელის აქნევს ელოდებოდა“. და ბიძაჩემმა ელიაუს უთხრა, რადგან მეძალებით, მომცეც ჭიქებით და მე გაოცებული დავრჩი, როცა ბენციონ ილიჩმა, 6 ჩაის ჭიქით ღვითი დალია მოუთქმელად. რა თქმა უნდა, ბიძაჩემმა ელიაუმ, მხოლოდ 1 ჭიქით დალია სამახსოვრო და ეს დამრჩა ბენციონ ილიჩის ასეთი ვაჟაცავიბის და ბიძაჩემმა ელიაუსგან სახსოვრად, მასაც გულის პრობლემები ჰქონდა ვფიქრობ, მაგრამ ერთი ჩაის ჭიქა ღვითი მაინც დალია. მე ეს ნახული მაქვს და ამის შესახებ გაგონილიც მქონდა, რაც ჩემი თვალით ვნახე და ერთხელ კიდევ დავიჯერე ეს საოცრება. გასაკვირი უფრო ისიც იყო, ბენციონ ილიჩი თავსაც კარგად გრძნობდა და როცა მას მანქანით მიყვანა შესთაგაზეს, რად მინდა მანქანაო, სახლამდე ფეხით აუყვა არც თუ შორ გზას.

როცა ვიკიოთხე, კარგად იყოო, მითხრეს. მისი ხსოვნაც არ წაიშალოს, ამენ!

ასეთია ცხაკაია – დღევანდელი სენაკი, სადაც დღეს ერთი ებრაელიც აღარ ცხოვრობს.

მამაჩემის დასაფლავების დღეს, როცა საიმეცვინიოდ გასამგზავრებლად, ტანს ბაზდნენ იქვე გვერდით თათაში ვიყავი, ფიქრებში ჩაძირებული, გარეთ შემთხვევით გამოსულმა ბიძაჩემმა ელიაუმ, მომთხოვა და მივეცი საბჭოთა მანეთიანის უპიტური, მამის ხელში გამოტარებული შეინახეო. მეც შევინახე. ამ მომენტში, კარის გაღება და იმ ოთახში ჩემი შევარდნა, მოულოდნელად მოხდა და იქვე გამომიშვეს გარეთ. მანამდე კი მოვასნარი მამის შიშველ სხეულზე თვალის შევლება, და ვნახე, მუქი მელინისფერი, მისი გულის მხარე, რაც შავს უფრო წააგავდა,

და დედის მნუხარება.

და ეს სამუდამოდ დამრჩა გულში. ასევე სამახსოვროდ დამრჩა, სამანია მიხელაშვილის შვილის, მამის საფლავში ჩასვალა და ცხედრის ჩასვენება. (მე მგონია რაფონი).

მე ასევე გულისმომკვლელ ტკივილად დამრჩა, 2001 წლის 28 მარტი, როცა ჩემი უსაყვარლესი ნოდარი (მოშე) დიდი ხამისინის დღეს, საბანაოდ და გასაგრილებლად წაიგიდა ბათ-იამის პლიაუზე და ცოცხალი აღარ დაბრუნებულა, დაიხსნო ზღვაში. მე მომკვდარვიყავ ის მირჩევნოდა, ალბათ.

„წუთისოფელი ასეა, დღე ღამეს უთენებია, რაც მტრობას დაუნგრევია, სიკეთეს უშენებია.“

30 აპრილი, ისრაელი, ხულონი. 2012 წელი.

ეპრაელთა კულტურულ-საგანმანათლებლო ფორუმი

აცხადებს მიღებას საგანმანათლებლო

პროგრამის:

- ივრითი
- ინგლისური ენა
- კომპიუტერული კურსები
- ფიტნესი
- ჰიპ-ჰიპი
- ხელსაქმე.
- მოდელირება და დიზაინი
- ფოტოსტუდია – იური მეჩითოვის ხელმძღვანელობით
- ვოკალის სტუდია – კონსერვატორის პროფესიონალის ვილი გრიგორიანის ხელმძღვანელობით
- ლათინური-ამერიკის ცეკვები
- ხატვა
- თეატრალური სტუდია
- ებრაული სახალხო უნივერსიტეტი
- ებრაული სიმბოლიკა და

ტრადიციები

- საოჯახო ბანაკები
- ცნობებისათვის მიმართეთ:
- ავლაბარი, ვატებანგ VI ქ. №30, ებრაული სახლი, III სართ.

საკონტაქტო ტელეფონებია:
2157035, 2770653

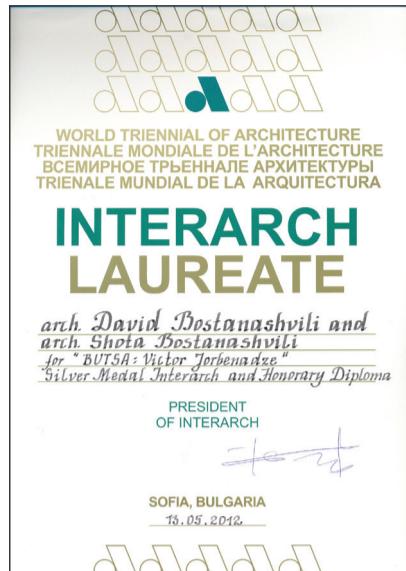
ეპრაზის ეპრაული კონგრესი საქართველოში

4 ნოემბერს თბილისში ხელი მოეწერა შეთანხმებას ევრაზიის ებრაული კონგრესის და საქართველოს ეროვნული მუზეუმს შორის თანამშრომლობის შესახებ. კონგრესს გენერალური საბჭოს თავმჯდომარე იმპერატორის მიხედვით განვითარებული და მიმდინარებული შეინახეო. მეც შევინახე. ამ მომენტში, კარის გაღება და იმ ოთახში ჩემი შევარდნა, მოულოდნელად მოხდა და იქვე გამომიშვეს გარეთ. მანამდე კი მოვასნარი მამის შიშველ სხეულზე თვალის შევლება, და ვნახე, მუქი მელინისფერი, მისი გულის მხარე, რაც შავს უფრო წააგავდა.

გარდა ამისა, შეხვედრების დროს შედგა შეთანხმება სხვადასხვა პროექტებში თანამშრომლობის შესახებ, რომელთა მიზანიც საქართველოს ებრაულების შესახებ მისი გენერალური დირექტორის მიზანიც შეიცვლილი და მიმდინარებული შეინახეო. მეც შევინახე. ამ მომენტში, კარის გაღება და იმ ოთახში ჩემი შევარდნა, მოულოდნელად მოხდა და იქვე გამომიშვეს გარეთ. მანამდე კი მოვასნარი მამის შიშველ

შოთა პოსტანაშვილი — შემოქმედებითი ცხოვრება

30 ცხლის მედალი

სწორედ მაყურებელი, მსმენელი და მკითხველია ტექსტის შემოქმედი.

რაღა თქმა უნდა, ნიგნი „ბუცა“ ეძღვნება ბუცას — სუროტმოძღვარ ვიქტორ ჯორბენაძეს, ვისი შემოქმედებაც თვალსაზრისი მაგალითია აღნიშნული პრობლემების გამოსატანად. ნიგნი ეძღვნება კოლეგას, ანდა ერთი ქართველი კაცის უბრალოდ ადამიანურ ბიოგრაფიას, მარტოკაცობას, ეგზისტენციებს და სხვა ინტენციებს; ხო, უბრალოდ მეგობარს.

ნიგნმა არქიტექტურის, რიგით მეცამეტე, საერთაშორისო ტრიენალეს კონკურსზე მიიღო ვერცხლის მედალი.

სერტიფიკატის ტექსტის ქართული თარგმანი:

არქიტექტურის მსოფლიო ტრიენალე
ინტერარქის ლაურეატი
არქ. დავით ბოსტანაშვილი, არქ. შოთა ბოსტანაშვილი
ნიგნისთვის „ბუცა. ხუროტმოძღვარი ვიქტორ ჯორბენაძე“
ინტერარქის ვერცხლის მედალი და საპატიო დიპლომი.
სოფია, ბულგარეთი

13.05.2012

თამარ მეფის ძეგლი მესტიაში

ესკიზებზე ერთად ვიმუშავეთ, ძეგლის კონცეფციაც ერთად ჩამოვაჭალიბეთ მე და ვაჟა მელიქშვილმა. კონკურსზეც გავიტანეთ. მაშინ თამარის ძეგლი ახალციხეში უნდა დაედგათ. დადგეს კიდევ, მხოლოდ სხვა ძეგლი. ეს დიდი სისის წინ იყო — 1996 წელს. 2011 წელი იღბლიანი გამოდგა ძეგლისათვის და ავტორებისათვის. მაგრამ ვაჟა აღარ იყო, 2004-ში გარდაიცვალა. ბევრი საერთო გვარი დამიან დამაკლდა. ხო, შარშან კულტურის სამინისტრომ გადაწყვიტა „თამარის“ დადგმა მესტიაში და განახორციელდა კიდევ. მოდელის გადიდება, ჩამოსხმა და სხვა ორგანიზაციული სამუშაოები ახალგაზრდა მოქანდაკებამ შეასრულეს (პატა გიგაურის ხელმძღვანელობით). მეც მათთან ერთად ვიმუშავე ქანდაკება პრინჯაოში ჩამოისხა, მისი სიმაღლე 4 მეტრია, თავისივე ბრინჯაოს პედესტალთან ერთად. ვფიქრობ, საინტერესო არტეფაქტია.

შ. ბ.

<p>თბილის კულტურულ-საგანმანათლებლო ფონდი</p> <p>2012 წლის 2 სექტემბრიდან იცვევს 6–დან 17 დღამდე ასაკის ბავშვებს მონაცემობის მისამართ აროგრამაში „ათიდება“</p> <p>პროგრამა გათვალისწინებულია ბავშვებისათვის, ვისათვისაც საჭიროა დამატებითი მეცამებინი სასკოლო განათლების სხვადასხვა საგნებში. პროგრამის მიზანია საგანმანათლებლო სტატუსისა და მოზარდთა განვითარების დონის ამაღლება.</p> <p>პროგრამისამაშია:</p> <ul style="list-style-type: none"> • მათემატიკა • ქიმია • რუსული ენა • ინგლისური ენა • ივრითი • ხატვა • კომპიუტერული კურსები • სპორტული ცეკვა • ექსკურსიები • კულტურულ ღონისძიებებზე დასწრება, როგორებიცაა თეატრი, ცირკი, მუზეუმი, ზოოპარკი გათვალისწინებულია ქაშერი კვება. <p>პროგრამა ფუნქციონირებს კვირაობით 11–დან 15 სთ-მდე ცნობებისათვის მიმართეთ:</p> <p>ავლაბარი, ვახტანგ VI ქ. №30, ებრაული სახლი, III სართ.</p> <p>საკონტაქტო ტელეფონებია:</p> <p>2772311 (დამატ. 105), 2770653, 2157035</p>	<p>თბილის კულტურულ-საგანმანათლებლო ფონდი</p> <p>საპავლო ბალი „შალომ სეზარი“ 2012-2013 წლისათვის</p> <p>აცხადებს 3,5 წლის ასაკიდან ბავშვების მიღებას</p> <p>ბავშვებთან მუშაობა ეფუძნება სკოლამ-დელი და უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვთა სწავლების უახლეს ისრაელურ მეთოდითაც.</p> <p>პროგრამაშია:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ებრაული აღზრდა (რელიგიისა და ტრადიციების საფუძვლები) • მუსიკა • სიმღერა • ცეკვა • ივრითი • ინგლისური ენა • ექსკურსიები • საბავშვო სპექტაკულებებისა და გასართობლონისძებებზე დასწრება • საბავშვო ბალი მუშაობს ყოველდღე (შაბათისა და კვირის გარდა) 10:00-დან 17:00 საათამდე. ზამთრის პერიოდში შენობა თბება. გათვალისწინებულია ქაშერი კვება. ცნობებისათვის მიმართეთ: ავლაბარი, ვახტანგ VI ქ. №30, ებრაული სახლი, III სართ. საკონტაქტო ტელეფონებია: <p>2157035, 2770653, 2772311 (დამატ. 230), 555 519733</p>
---	---

**რუპენ (რობერტ)
პიციაშვილის მონატრება**

ერთი ტკივილიანი და სევდიანი წელი გავიდა რაც ჩვენგან ნახედი. უძლობელმა სიკვდილმა ნაადრევად ნაგვართვა შენი თავი მოვალთ შენს საფლავზე, მოვეფერებით ცივ ქვაზე ამოხატულ შენს სურათს. უძლურია სიტყვები ჩვენი განცდების გამოსახატვად. თუმცა, ვგრძნობთ შენს სუნთქვას, შენს ბოლო გამოხედვას, რომლითაც ჩვენსკენ იყურებოდი. ჩვენო სიამაყევ, ჩვენო ერთგული ვაჟაცო, ვანთებთ სანთელს და ღმერთს ვევედრებით, რომ მსუბუქი იყოს შენს გულზე დაყრილი მინა.

გეთხოვებით ტკივილით დედა — სიმა, მეუღლე — მაია, შვილები: ლია და სოფო, სიძეები: ირაკლი და სოსო, შვილიშვილები: თამი და ნიკა, ძმა — თამაზი ცოლ-შვილით, ბიძები, დეიდები, მთელი ჩვენი სანათესაო და მეგობრები.

დამატურებელი და

გამოცემები:

გურამ ბათიაშვილი, კოტე აბაშიძე
თბილისი, ლეონიძის 11^ა, ვახტანგ VI ქ. №30

ფალეფონი: 299.90.96, 277.20.57

რეგისტრირებულია

ქ. თბილისის მთავარდების

რაიონის სასამართლოს

ათენ.

რეგისტრაციის № 4/1-921

რედაქტორი

გურამ ბათიაშვილი

ISSN 1987-8982 UAC 070 411.16

გ. 557

